

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

География және табиғатты пайдалану факультеті

География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасы

«UZR 3207-Жер ресурстарын басқару»

пән бойынша қорытынды емтихан

БАҒДАРЛАМАСЫ

5B090700-Кадастр «Білім беру бағдарламасы» бойынша 3 курс, күндізгі
оқу

Алматы, 2020

«5B090700 – Кадастр» мамандығы бойынша «Жер ресурстарын басқару» пәнінен қорытынды емтихан бағдарламасын әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының г.ғ.к., профессор м.а. Токбергенова А.А. дайындады.

Бағдарлама география және табиғатты пайдалану факультетінің география, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының мәжілісінде қарастырылды.

Хаттама № ____ «____» ____ 2020 ж.

Кафедра меңгерушісі _____ Нүсіпова Г.Н.

**UZR 3207- “Жер ресурстарын басқару” пәні бойынша
ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАНДЫ ӨТКІЗУ ЕРЕЖЕЛЕРІ МЕН ТҮРІНІҢ
СИПАТТАМАСЫ**

1. Қорытынды емтиханды өткізу ережелері пән бойынша тестілеу ұйымдастырылатын жүйеде орналастырылатын болады:

- **Универ жүйесіндегі, ПОӘК-дегі, «Пән бойынша қорытынды емтихан бағдарламасы» қосымша бетінде;**

2. Ережелерді жүйеге жүктегеннен кейін, мессенджер чатында студенттерге «қорытынды емтиханды өткізу ережелерімен» қандай жүйеде танысуға болатындығы туралы хабарланады.

3. Чаттағы әр студент кестемен, ережелермен, прокторинг нұсқауларының талаптарымен танысқанын растауы керек.

4. Кесте бойынша жоспарланған күні студенттерге емтихан туралы еске салынады.

Емтихан нысаны-тестілеу

Кімге ұсынылады: 3 курс студенттері, бакалавриат, «Кадастр» мамандығы.

Емтиханды Өткізу кестесі: емтихан студенттер мен оқытушыларға алдын ала белгілі болуы тиіс кесте бойынша өткізіледі (кестені қарау)

Емтихан Өткізілетін платформа: «Univer» жүйесі.

Тест сұрақтарының саны: жалпы саны 150 сұрақ – бір, екі және үш жауабы дұрыс сұрақтар

Емтихан форматы-онлайн. Студенттерге 40 сұрақтан тұратын тест сұрақтары беріледі және олар 90 минут ішінде жауап беруі керек.

Емтихан шарты: студент прокторинг бойынша нұсқаулықтың талаптарына сәйкес басталардан 30 минут бұрын дайындалуы тиіс.

Тестілеуден өтуді бақылау-онлайн прокторинг.

Прокторинг технологиясы (ағылш. «proctor» – емтихан барысын бақылау). Прокторлар, аудиториядағы әдеттегі емтихан сияқты, емтихан алушылардың сынақтардан адал өтуін бақылайды: тапсырмаларды өздері орындайды және қосымша материалдарды пайдаланбайды. Интернеттегі нақты уақыттағы емтиханды веб-камерада маман (күндізгі прокторинг) және тақырыптың жұмыс үстелін, кадрдағы адамдар санын, сыртқы дыбыстарды немесе дауыстарды, тіпті көру қимылдарын (кибер - прокторинг) бақылайтын бағдарлама қадағалай алады. Аралас прокторинг түрі жиі қолданылады: бағдарлама ескертулерімен емтиханның бейнежазбасын адам қосымша қарайды және бұзушылықтар орын алды ма, жоқ па, соны шешеді.

Емтихан ұзақтығы: 90 минут 40 сұраққа

Бағалау саясаты: жүйе дұрыс жауаптардың кілттері бойынша автоматты түрде тексереді
Балл қою уақыты-48 сағатқа дейін.

Универ жүйесінде баллдар автоматты түрде емтихан ведомосына ауыстырылады.

Ескерту: тестілеу нәтижелері прокторинг нәтижелері бойынша қайта қаралуы мүмкін.
Егер студент тестілеуден өту ережелерін бұзса, оның нәтижесі жойылады.

КІРІСПЕ

«Жер ресурстарын басқару» пәнінің болашақ мамандарға о жер ресурсын ұтымды пайдалану мақсатында басқарудың негізгі әдістері, тетіктері түсіндіріліп, қазіргі таңда жер ресурсын тиімді басқару жолдары, жер ресурсын бағалау әдістері, олардың сапалық жай-күйін бағалау түсіндіріледі.

Пәннің мақсаты - Жер ресурстарын басқарудағы теориялық түсініктер мен практикалық дағдыларға, жылжымайтын мүлікті басқару саласындағы қолданыстағы тұжырымдамалар туралы түсініктерге; Жер ресурстары мен басқа да жылжымайтын мүлік объектілері туралы ақпарат көздері және оларды есепке алу туралы білімге үйрету болып табылады.

Пәнді оқыту процесінде жер ресурстарын және жылжымайтын мүлік объектілерін басқару жүйесінің қазіргі жай-күйіне мән беріліп, қазіргі кезеңдегі басқарудың негізгі әдістерін бөліп көрсету, биліктің әртүрлі деңгейлеріндегі басқару қарастырылады.

Пәннің міндеттері:

- басқару жүйесінің негізгі теориялық ережелерін анықтау;
- жылжымайтын мүлік объектілерінің, оның ішінде жердің түсінігі мен жіктелуін анықтау;
- Жер ресурстарын басқару түрлерін, міндеттерін, функциялары мен әдістерін зерделеу;
- жылжымайтын мүлік объектілерін басқарудың негізгі әдістерін бөлу: жылжымайтын мүліктің мемлекеттік кадастры, жылжымайтын мүлікке құқықтарды және онымен жасалатын мәмілелерді тіркеу, жерге орналастыру, жер мониторингі, жер бақылауы, жылжымайтын мүлік объектілерін техникалық есепке алу және түгендеу, кадастрлық қызмет көрсету.

Қорытынды бақылауға арналған тақырыптар.

- 1-тақырып. Кіріспе. Жер - ресурс және объект ретінде. Жер ресурстарды басқарудың мақсаттары мен принциптері, функциялары. Жерге орналастыру басқарудың негізгі құралы ретінде.
- 2-Тақырып. Жер ресурсын басқарудың теориялық негіздері
- 3- тақырып. Жер ресурсын басқарудың негізгі әдістері. Мемлекеттік жер кадастры. Жерге орналастыру. Мемлекеттік жер мониторингі
- 4-тақырып. Жылжымайтын мүлік түсінігі, мазмұны.
- 5-тақырып. Жылжымайтын мүлікті бағалау әдістері.
- 6-тақырып. Жерге меншік құқығы. Жылжымайтын мүлікпен операциялар түрлері. Жерге меншікті мемлекеттік тіркеу
- 7-Шет мемлекеттерде жер ресурсын басқару.
- 8-тақырып. Жер ресурстарын басқаруда жерлерді мемлекеттік бақылау мен мониторинг жүргізудің орны. Жерді пайдалану мен қорғауға мемлекеттік бақылаудың мақсаты, міндеттері, түрлері және әдістері.
- 9-тақырып. Жерді пайдалану мен қорғауға мемлекеттік бақылауды жүзеге асырудағы органдар жүйесі
- 10-тақырып. Жерді пайдалану мен қорғауға мемлекеттік бақылауды жүзеге асырудағы жерге орналастыру қызметінің рөлі мен міндеті.
- 11-тақырып. Жерді жылжымайтын мүлік ретінде несиелеу мақсатында бағалау
- 12- тақырып. Жер заңнамасының бұзылу түрлері.
- 13-тақырып. Жер ресурсын экономикалық бағалау және оны пайдалану төлем ақысы. Экономикалық бағалаудың жер ресурсын тиімді басқаруға тигізетін әсері.

Емтиханға арналған сұрақтар

1. Жер ресурстарын басқарудың мақсаттары мен принциптері, функциялары
2. Жер қатынастарын мемлекет қалай басқаруды түсіндіру (Қазақстан Республикасында және шетелдерде).
3. Жер ресурстарын басқару жүйесіндегі жер кадастрының орны мен міндеттері
4. Жер ресурсын басқарудың ұйымдастыру-құқықтық механизмінің алатын орны
5. Әртүрлі әкімшілік-аумақтық деңгейлерде жер ресурсын басқарудың түрлері мен мақсаттары
6. Қазақстан Республикасының жер қатынастарын басқару мен өзгерту жолдары. Жер қатынастарының негізі
7. Жер ресурстарын басқаруда жерлерді мемлекеттік бақылау мен мониторинг жүргізудің орнын бағалау.
8. Жер ресурсын басқару органдарының қызметтері
9. Қазақстан Республикасы жер ресурсының сапалық сипаты
10. Жер ресурстарын басқарудағы жерді бағалаудың орнына сипаттама.
11. Шет елде жер кадастрлық басқару жүйелердің дамуы
12. Жер ресурсын басқару жүйесін моделдеу
13. Қазақстандағы жер реформасының негізгі кезеңдері
14. Қазақстан Республикасында жерге меншік түрлері. Мемлекеттік меншіктің ерекшеліктері.
15. Жер ресурстарын басқарудың мақсаттары мен принциптері, функциялары
16. Жер ресурсын басқарудың теориялық негіздері.
17. Қазақстан Республикасы жер ресурсының алқаптар бойынша бөлінуі
18. Жер ресурсын басқаруды ақпараттық қамтамасыз етуін бағалау.
19. МЖК-ның ААЖ жүйесі, жер-кадастрлық жұмыстарды автоматтандырудың ерекшелігі.
20. Қазақстан Республикасы жер ресурсын мемлекеттік бақылау жүйесінің қызметі.
21. Қазақстан Республикасының жер қоры - басқару объектісі ретінде жалпы сипаттама.
22. Қазақстан Республикасы жер қорын санаттар бойынша бөлу. Жер ресурсының сапалық сипатына түсінік беру.
23. Жер ресурсын басқарудың заңнамалық негіздері.
24. Жер ресурстарын басқарудағы жерді бағалау мен қорғаудың орнының рөлі.
25. Шет мемлекеттерде жер ресурсын басқаруды бағалау.
26. Жер кадастрының түрлері және құрамдық бөліктері, принциптері
27. Жерді басқарудың теориялық және әдістемелік негіздері.
28. Жер кадастрының автоматтандырылған ақпараттық жүйесінің қалыптасуының негізгі критериясы.
29. Нормативтік бағаны есептеу әдістемесінің ерекшелігі.
30. Ауыл шаруашылығына жарамды жер ресурсын басқарудың теориялық және әдістемелік негіздеріне сипаттама.
31. Қазақстан Республикасында ауыл шаруашылығына жарамды жер ресурсын басқару әдістерінің теориялық негіздері.
32. Қазақстан Республикасында жер ресурсын басқаруды жетілдіру мәселелерін басқару.
33. Жер қорларын оңтайлы пайдалану мен сақтаудың негізгі мақсаттарын қарастыру.
34. Қазақстандағы жер реформасының негізгі бағыттарына сипаттама.
35. Ауыл шаруашылық өндірісінде жерге төлемнің принциптері.
36. Жерге орналастыру процесіне қатысушылардың міндеттерін сипаттау.

37. Мемлекеттік жер кадастрының мәліметтері мемлекеттік ақпараттық ресурс ретінде атқаратын қызметі.
38. Мемлекеттік жер кадастрының қамтитын жұмыс түрлері
39. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, сауықтыру, рекреациялық, тарихи-мәдени мақсаттағы жерлерге сипаттама беру.
40. Жерді пайдалану мен қорғауды, құқықтық-ұйымдастыруды қамтамасыз етуді басқару.
41. Жерге орналастыру, жер мониторингі мен мемлекеттік жер кадастрының атқаратын қызметтері.
42. Жерге меншік құқығы мен өзге де заттық құқықтардың пайда болуы, өзгеруі мен тоқтатылуын басқару.
43. Жер құқығының мақсаттары, міндеттері мен қағидалары.
44. Жер құқығы қатынастарының пайда болуы, өзгеруі және тоқтатылуы.
45. Жер құқығы қатынастары саласындағы мемлекеттік басқару.
46. Меншік құқығы мен жер пайдалану құқығын қорғау және зияндарды өтеу.
47. Жерге меншік құқығының түрлері мен нысандарына сипаттама.
48. Жер қорын мемлекеттік басқару органдарының жүйесі мен уәкілеттілігінің қызметі.
49. Жерді пайдалану мен қорғауды мемлекеттік бақылаудың рөлі.
50. Жер құқық бұзушылықтары үшін заңды жауаптылық қызметі.

Емтиханға дайындалуға қажетті әдебиет.

1. ҚР Жер Кодексі, 2003 ж.
2. Есполов Т.И., Сейфуллин Ж.Т. Управление земельными ресурсами. – Алматы: «Агроуниверситет», 2004.
3. Варламов А.А. Земельный кадастр. Том 2. Управление земельными ресурсами. – Учебник. — В 6-ти томах. — Варламов А.А., Севостьянов А.В. — М.: КолосС, 2004. — 215 с. — (Учебники и учебные пособия для студентов высших учебных заведений).
4. Варламов А.А. Земельный кадастр. Том 5. Оценка земли и иной недвижимости. Учебник. — В 6-ти томах. — Варламов А.А., Севостьянов А.В. — М.: КолосС, 2006. — 265 с. — (Учебники и учебные пособия для студентов высших учебных заведений).
5. Волков С. Н. Теоретические основы землеустройства. — Землеустройство. Т. 1. - М.: Колос, 2001. - с. 18.
6. Гагаринова Н. В.Г. Управление земельными ресурсами : учеб. посо-бие/Н. В. Гагаринова, М.В. Сидоренко. –2-е изд. –Краснодар : КубГАУ, 2017.–160с.
7. Гладун, Е.Ф. Управление земельными ресурсами : учебник и практикум для академического бакалавриата / Е. Ф. Гладун. — 2-е изд., испр. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2018. — 159 с.
8. Варламов А.А., Гальченко С.А. Государственный кадастр недвижимости. Учебник под ред. Варламова А.А. — М.: КолосС, 2012. — 679 с.

Интернет сайттары:

1. <https://www.gov.kz/memleket/entities/land?lang=ru> официальный сайт Комитета по управлению земельными ресурсами
2. <http://www.aisgzk.kz/>
3. <https://qoldau.kz>
4. <https://www.unece.org/fileadmin/dam/env/documents/2005/wpla/CE-HBP-140-R.pdf>

Емтиханға дайындалу үшін қосымша оқу материалдары univer.kaznu.kz. Сайтындағы сіздің парақшаңызда УМКД (ПОӘК) бөлімінде **онлайн қолжетімді**.

